

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłł,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoju mócn
Lubosć ma;
Bóh pak swěrný
Přez spar měrný
Cerstwosć da.

Njeh ty spěwaš
Swěrnje džěłł,
Wšědne dny;
Džěń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebyes mana
Njeh čí khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedželske łopjeno

Budyschinje

14. septembra 1930

Bauzen

Samohwity redaktor farar Wyrzacz w Moskizach. — Čišto a naklad Šmolerjez Inicijazije a knižarnje, šap. dr. i wobm. ruł. w Budyschinje
Wukhadža kóždy šobotu a placzi šćiwórczělnje 108 ilotnych pjenještow

Žnjowy džakny šwjedžen.

Wšitkich woczi čaka ju na tebie, a ty dawajš jim jich
jědž w šwojim čaku. Ty wotewriš šwoju ruku a na-
čijiš wšitko, šćitož žiwe je, i dobrym špodošanjom. Psalm
145, 15 a 16.

Kač Bóh je jara dobročiwny!
Šćto njehnuty móhl šawoštacž,
Sa jeho darow wšědnje džiwny
Jom' winoštny džak nočnył dacz?
Ně, kač mje Boža lubosć hrěje,
Chzu šćajnje i džakom wopomnicž.
Bóh ženje šapomnił mje njeje,
Tež jeho nočzu šapomnicž.

Šćtož pobožny křerušć jaspěwa, to džěńža i poľnej wu-
trobu šobu špěwamy. Žnjowy džakny šwjedžen njeje ničžo
druhe, hacž křwalbny křerušć křěšćanšćeje wošady wo do-
brocže Wšěhomóžneho. Žně! Kěłko tele jene šłowo wo-
pšćija: wješeľu nadžiju a šćyľnu šćarošć, njewuštawate džě-
ło a čěche šbože, radošć ratarja kaž tež měšćčana. Něč
šćny žně domkřowali. Próža je mytowana, šćarošć šću šćo
šćubile, nadžije šćo dopjelnile, šćwet ma šćašo křleba! — Šćtož
to džakomnje šćačjuwa, tón i křěšćanšćej wošady křwalbny
křerušć jaspěwa: „Kač Bóh je jara dobročiwny!“ Šćaj, šćaj-
ka Boža dobročiwosć! Šćto jeje měru šćaje, šćto wě, hđže
šćo šćapocžnje a hđže šćo šćonćzi? Šćto móže nam prajicž, kač
Bóh je jara dobročiwny? Ničtón. Ale w kóždym žiwjenju
leži tñřaz wotmolwjenjom na našće prašćenje, a žnjowy

džakny šwjedžen hđže nam wošebje jašćnje tule dobrotu pšćed
woczi šćajicž. Wón nam w našćim tekšće wotmolwi:

Šćaj, woczi, kiž na njeho čćakaja!
Šćaj ruku, kćotraž wšćitkich našćyčć!
Šćaj wutrobu, kćotraž k jědži tež wješeľe pšćidawa!
Wšćitkich woczi čćakaju na tebie. Wěšće
to křwalbny křerušć křala Davita. Bu to modlitwa šća bli-
do w křěšćanšćtwje. Šćny ju hušto šćpěwał. Dženža njěšćmě
w žanyšć domje mjelčćecž!

Šćaj, šćajki křal, kiž měšćšće šćo šća derjěhćčže žněho luda
šćaracž, wjedžěšće, šćito i tym šćłowom na šćebi ma: wšćitkich
woczi čćakaju. Man jo šćobu do šćwojeho džěła wojmje; nje-
šćmě šćašćacž, njěšćmě wuštawacž, pšćetoz: wšćitkich woczi čća-
kaju. Macž jo w šćwojej wutrobje rošćpomni. Šća žnyšć dom
ma šćo šćaracž, njěšćmě wotpocžowacž: wšćitkich woczi čćakaja.
O požohnowany budž šćajki porjad Boži na šćwěćče, kiž je kćóž-
demu čćłowjěšćej šćajšće měšćtno w čćłowjěšćtwje dał, jo drušćny na
njeho čćakaja, a bñšćtej to tež jenož dwě lubej čćłowšćej wo-
czi bñšćej.

Ale šćito našća próža a šćarosć šćamóžetěj? Čćim křut-
nišćo a šćwěrnilišćo šćwoju wěž wobšćarajšć, čćim jašćnišćo a
boličćiwilišćo póšćnajěšć mješćny šćwojich mozow. Njeh je něč-
tón jednoryšć hošćpodač abo najmóžnišći křal — hđnyž na tñř
šćpomina, kiž na njeho čćakaja, šćo ponižnje wušćnawa: Ně,
Kñježi, niž na mnje — na tebie, wšćěhomóžny a wšćhón do-
bročiwny, mñ wšćitny čćakamy.

Šćaj, jenož jedny je, na kćotrehož wšćitkich woczi mó-
ža čćakacž, ale tež čćakacž křmědža a na kćonzu dñřbja čćakacž:
to je našć Bóh w njebjěšćach.

„Ale wopomniš tež, šhto to reka: wišitki wiščje? Snajeski potrebnosče domjazehe hospodarstwa. Hdnž jenož džekacz wiščje na tebe čaka, maški starosčow došč wo zyle lěto. Něk štup tvojeho doma a pohladaj na potrebnosče zyle gmejny, wulkeho města, ščerokeho traja: Kak samohl čłowjek wiščje što tkaž saštaracz? Ale něk štup hiščje wiščje, tak so móžeski na zylu semju pohladacz, spomni na wiščje milion čłowškich wosčow, kiž čakaja, šo nadžijeju, proša: Naški wiščedny khlěb daj nam dženska! Spomni na wiščje Bože stworjenja, ša kotrež žane čžiklo wjazny nimamy, kiž nježnja a nježnu ani nješhowaju do bróžnjow, a naški njebieski Wótczež je wiščak sežimi — potom móžeski sačuwacz, piščetož wopiščijecz to ženje nješamóžeski — šhto to reka: wiščitki wiščje čakaja na tebe, potom budžeski wobdžiwajo a šo modlo piščed dobrotu Wiščehomóžneho šajicž, kotraž wiščitki, wiščitki saštara, a žaneho, žaneho nješabudže, a je jim do wutrobn daš to wulke domerjenje, šo šwojej wiščje do wiščkosče staja a na njehe čakaja.

Kak je Bóh jara dobrocžiwny! Šlaj wiščje, kiž na njehe čakaju.

U hlaj ruku, kotraž wiščedki nažyczi.

Žnjowny džakny šwjedžen, lubny ščesčžano, žyla wožada šwjatoczne šwój džak wupraji ša wiščedny khlěb.

Ratač wiščedny khlěb i Božeje ruki došawški jón dale podawa druhim ludžom do rukow, tak šo kóždy wot njehe to šwoje wosmje. Kóždy jednotliwy dnrbi šej šwój wiščedny khlěb šam šažlužicž a wiščo, šhtož i wiščednemu khlěbež šlušča: draštu a čžije, khlěžu a dwór. Dželo ša tele potrebnosče čłowjestwo pohibuje. W dželačni a šabryž, we wobšhodže a wumještwe dželažny ludžo šej ruku šawdawaju, a wiščje wiščeho, wiščedki šjednocžujo šteji štat, čłowške towarštwo. Ale wiščitko to šteji na podložku wiščedneho khlěba, kotraž žne podawaju. Wniščtež-li wužny a žne šaštaloi, by šo šwajš šjednocženštwo rostorhnyš a štat šo špnyš. Bóh dnrbi šwoju ruku wotewricž a jědž dawacz w šwojim čakaju, hewaš ništon nje-móže šwój khlěb šažlužicž, a wiščo dželo je podarmo.

Je šo paš tež woprawdže Boža ruka, kiž nam wiščedny khlěb podawa? Njerošče to na polach? Nježnu to piščirodne možny a wěčžne šakonje, kiž to wiščitko tworja? Njeje čłowjeka pilnosčž a mudrosčž, kiž šej piščirodu šlužomnu ščžini? Njepraji ratač i dobrny prawom: mo je žne? Šaj, i dobrny prawom; ale žne móže jenož šwoje mjenowacz, hdnž je Bóh žne jemu daš. Wón Bože polo mora a Bože šymjo wužnywa. Potom je šo jeho dželo štalo. Žane wumještwo a žana wědomosčž njemóžetej jemu dale pomhacz. Wón dnrbi šmšrom čakacz. Ale Bóh, kiž je šwojej wiščehomóžu a debretu w piščirodže knježi a piščes jejne šakonje a možny šwoju wolu dokonja, Bóh šwoje dželo wobštara. Hdnž paš šu žne šrawe a šbožomnje domšhowane, hdnž šwonny žnjowny džakny šwjedžen šwjatoczne šašwonja, potom ratač ponižne šwoje kolena šhibuje, a i ratařjom kóždy druhš pobožny, nješ tež polo wonšach njewobdžela: Niz ja, Knježe, ale ty wiščón-dobrocžiwny šu šwoju ruku wotewriški jědž daš we šwojim čakaju! Njeje hiščje čak tu byš, hdnž nješny to čžiniš wěčžny, bohatty Bóh. Lubny ščesčžano, šnajeski tvojeho Boha? Kak Bóh je jara dobrocžiwny? Šlaj ruku, kotraž wiščedki sežimi.

U hlaj wutrobu, kotraž i jědži tež wješele piščidawa. „U nažycžiški wiščitko, šhtož je žiwe, i dobrny špodobanjom,“ tak šo Dawitowa kralowa modlitwa, tak šo modlitwa pišči blidže, tak šo modlitwa žnjoweho džakneho šwjedženja ššončž. Jědž a špodobanje — Bóh je jene do druheho šaplěš. Hdnž šo hlód nažyczi, tam šo wješele šapoczne; a hdnž do-

bročžiwu ruka hlódneho nažyczi, tam je wješele dwójžny wulke. Wiščudže, hdnž šo nula wolóži, wješešosčž šaštupi. Šo my wiščitžny, kóždy na šwojim měščje a je šwojimi mozami še temu pomhamny, potrebnosčžam naškiš šobučšlowjekow šlužicž a jich žiwjenje špomóž, to wulki džel našcheho wješela na žiwjenju wucžinja. Jědž a špodobanje — Bóh je woboje ša naš šwajšak. Škoczjo šo nažyczi a ničjo njecžuje šhiba to, šo je šnte. To je jeho wješešosčž. Ach, wjele ludži w tym naštupanju wiščje nješteja tak škoczjo. Ale hdnž ščesčženjo šo ša blido šekndaja, je hinaš. Tam džecžatka wjedža, šo nan a macž jim wiščedny khlěb dawataj a šu wješele, tam wjedžetaj šaršchej, Wótczež w njebieskach je šažjo šwoju ruku wotewriš a wiščitki nažycziš. Boža dobrotu šaršchej a džecži šwješeli.

Jědž a wješele — Bóh je dženska woboje ša naš tak šažnje šwajšak. Žnjowny džakny šwjedžen je wiščak wješedny šwjedžen. Bóh je nam šažjo wiščedny khlěb daš na žyle lěto. Dženš i wješešosčž piščed šwoje woblicžjo naš šawoša. Šaj, wješešosčž šo, šo šče domšhowali Bože žohnowanje do šwojich bróžnjow, wješešosčž šo, šo bēšche wašcha próža šaplacžena, wašche štarosče rospróščene, wašche nadžije dopjeljnene. Ale našcheho wješela naššlubšcha piščicžina a najwpiščiški šnt je to, šo je šo to wiščitko štalo piščes Božu wulku dobrotu.

Kak Bóh je jara dobrocžiwny!

Tež jeho nočžu šapomnicž!

Wo žni.

Chžemny špšwacz i radošču
Bohu Knješej, we wiščkosčž!
Wohlecže joh' dobrotu!
Šažjo w šwojej ščedriwoščž
A našchej čželnej potrebye
Kžane žne nam wobradži!

Bóšnaj, šyla ščesčžijanšta,
Bože škutki tu na šwěčže,
Bóh šo njež bjes šwědčženja
Wostajiš, tež w tutny lěčže!
Šlajče, jeho dobrotu,
Naš jow wiščudže wobdawu!

Ach, tak džiwne nažyczi,
Bóh šon Knjes wiščje čłowške džecži!
Wón šam je, kiž sežimi
Wiščo šhtož žiwe je na šwěčže.
Šaprahnyš wiščak nješedže
Žoršto Božej šmilnosčž!

Šhibujmy tuž koleni
Něk piščed Božej majestošču,
Bšrmny, šhtož nam wobradži
Š jeho ruki i džakownosčžu!
Tež ptacžš, maš štorjenčžšo,
Boža čžesčži špšwajo.

Ale čłowška wutroba,
Je tež šama druhš rola,
Hdnž šon Knjes šam rošnywa,
Šswoje šłowo. Špomnicže tola,
Kajški plód jow narošče,
Hdnž čakž žnjowny piščišoš je.

U tuž pišči wiščej radošči,
Nješabudžny tola ženje
Šo we šmjertnej hodžinje,

Mn tež b'džemj poſpčženi!
Budže duſha hotowa,
Sdnž naſch kónž ſo pſchibliža?

Wótcže, ſmil ſo nad nami!
Twoja ſwěra wjedž naſ dužn,
So dom byli ſſhowani
Jaſo ſnopn po wſchej próžn
A we twojim kraleſtwje,
Znjomj ſwjedžen ſwjecžili!

S. B.

Ga wólbnu njedželu.

Koho wolicž? Tuto praſchenje je tež nam ſtajene. Ze cžežko wotmolwicž, a jaſo: njeje cžežko wotmolwicž. Cžežko je wotmolwicž, dokeľž nochžemj naſche ſopjeńto ſa agitaziju nękajſeje ſtronj wužicž. Cžežko njeje wotmolwicž, dokeľž ſo ſa ewangeliske kſheſčžijana, ſa ewangelſtu kſheſčžijanſu ſa- mo wot ſo roſumi, ſo wola mužow, žonj, kotſiž ſu ewangelſn a džeja tež ſwoje ewangelſke wuſnacže jaſtupowacž w partaji, w politiſkim a hoſpodaſkim žiwjenju. Kotra partaja to nętk ma tajke roſkudne ewangelſke woſobn a kotra partaja ſtaji ſo tať žyle pod tu ſaſadu, ſo nabožina, ſo ewangelſka wěra je wjedniť a ſudniť? Pſchi tutej wólbje njeje cžežko, poſaſacž na mužow a žonj, kotſiž 1. dožnla njetworja žanu partaju w doſtalnym ſwucženym ſmęſlu, kotſiž 2. wſche wſchęch po- liſkiſch a hoſpodaſkiſch praſchenjow a wſche wſchęch ſaſadow a ſwjaſantow portaje ſtajiſchu ewangelſtu wěru a ſaſadn ewan- gelija. To ſu mužoj a žonj je 17. liſčžinj, kotraž ſo mjenu- je: Evangeliiſchſozialer Volksdienſt (Evangeliiſche Bewegung.)

Cži ewangelſn wolerjo, kotſiž ewangelſtu wěru wſche partaje a politiſki a hoſpodaſtwa ſtajeja, cži ewangelſn wo- lerjo, kiž ſu pſcheſwědcženi, ſo nam a ludej a krajej nihdže druhdže ſem trajaza pomoz njepſchińdže, kſiba i ewangelija, i wěrn, i nabožinu, cži ewangelſn wolerjo, kotſiž hacž ſem ſo ſa žanu partaju njeroſkudžichu a cži, kotſiž hacž ſem liwžn abo ſamjerſani domach woſtawachu a njewolachu, cži maja tu ſkłađnoſčž wolicž. A niž jenož ſkłađnoſčž, woni maja dožnla pſchiſkluſchnoſčž wolicž. Nicž ſo na jaſtojniſch a ſklužom- niſch njepnť hacž ſo budža ſwěrní namaſani, prajeſche nam Bože ſłowo tndženja. Eswěrnj ſklužomniť a jaſtojniť Jeſu- ſowj ma ſo runje tež pſchi tajke roſkudnej wólbje ſjewicž ſwěrnj a ſo poſtaracž i wólbnej papjerku wo to, ſo to i wěru, i nabožinu w kraju, ludu, ſtačže do přědka dže a tať i ludom a ſe ſtatom ſamj; to ſłowo ſklužomniť w tndženſchej epiſtoli reſa tola najpředn wotmachowat bęčž, wjeſłowacž a kóđž — kóđž Khrſtuſowjeje žyrťwe — do přědka hnacž; a wón ma ſo poſtaracž i wólbnej papjerku wo to, ſo w kraju a ludu ſu wſchitžn jaſtarani i tej jěđžu, i tym picžom, kotrež duſchu a tať žnleho cžłowjeka kſchewi woſebje tež w tajkim horžym cža- ſu cžežleho bęđženja; to ſłowo jaſtojniť w tndženſchim teſicže reſaſche tola aſonom; to bę dohladowažn jaſtojniť kubla, ko- trnj mějeſche ſo tež ſa to ſtaracž, ſo męjachu wſchitžn na tym kubla jęſčž a picž. — A to jene drje njetrjebamj woſebje wu- ſbęhowacž: ſchtož wo mužſkim pſacž, pſacž tež wo žónſkej. Mn mamj wuſupicž a wutrjebacž tón cžaſ. A tutón naſch cžaſ da žónſkim to prawo wolenja a tuž maja wone tež tu pſchiſkluſchnoſčž, wolicž!

Mn mamj ſa ſwoju pſchiſkluſchnoſčž w tutym ſmęſle wotmolwicž na to wſchelaſo nam ſtajene praſchenje: Koho wolicž? Mn wuſnajemj, a to tu dženſ niž přěni křóčž: Wo- no njendže w tym wuſkim wojowanju, kotrež dale ſaha hacž pſches Nęmſku, jenož wo hoſpodaſke a politiſke praſchenja. Nę, w tutym wojowanju, kotrež pſches žnlu ſemju howri, dže to

wo roſkudžowanje dweju ſwětanahladow, dže to wo to, hacž wěra a nabožina dobudže abo hacž njewěra a bjeſbóžnoſčž, hacž Khrſt a jeho kraleſtvo dobudže abo Antikhrſt a jeho cžemna móž. A tuto wojowanje je tať wuſke a tať roſkudne hižo a te doſtať wužiwane brónje — mn męnimj: partaje a ſaſadn partajow a waſchne žnleho partajiſkeho džeſta, wojo- wania a žiwjenja — ſu tať pſchetriebane, ſo i niſch nam po- moz a wumóženje njepſchińdže, njemóže pſchińcž.

Nam je žnle nuſne, ſo cžiſcže ſnowa orientowacž, i cžiſcže noweho ſtejniſchcža nowe wojowanje ſapocžecž. Tuto ſtej- niſchcžo reſa: Nabožina, kſheſčžijanſka wěra, ewangelij naj- přjedn a wſchſche wſcheho a potom wſcho druhe!

Pod tutym pſcheſwědcženjom wola a wſchitžn, kiž ſu ſe ſamſneho pſcheſwědcženja. A i tomu ſo njech pſchiſamſnu wſchitžn cži kſheſčžijanſn wolerjo, kotſiž hacž ſem njewolachu abo dženſa njewjedža, toho wolicž!

Augustinus.

(Poſtracžowanje.)

Tndženja ſmę poſaſali wobras Augustina. Na nim wohlada jeho w biſkopſkim ornacže. A wón bę tež biſkop. W lęcže 395 da jeho ſebi Valerius, biſkop w měſcže Hippo, ſa ſobubiſkopa wuſwolicž, a to tohodla, dokeľž bę ſebi tam ſe ſwojim ſkutkowanjom bórſn wuſku nahladnoſčž dobnť. A bórſn doſta wón ſe ſwojim móžnym duchom wliw na žnlu aſri- ſanſku žyrťe a pſches tutu na žnlu wjecžornu žyrťe.

Runje tehđn bę w młodej kſheſčžijanſkej žyrťwi cžaſ haereſijow, t. r. cžaſ wotſchcžępjeńkow, ſektęraſtwa, cžaſ, we kotrymž mějeſche młoda žyrťe w mucženju a měſchenžn ſwěta nahladow a wěrmęnenjow poſaſacž, hacž ſamóže ewangeli- jon cžiſtn wuſchowacž. A ſo je to kſheſčžijanſka žyrťe tehđn ſamohla, je woſebje tež Augustinowa ſaſklužba. We wſchela- ſkim dopomina naſ tamnj cžaſ woſoło lęta 400 na naſch cžaſ. Tež nętkle ſo wſcho mucži a měſcha a ſektow je tu jich wjaz hacž doſčž. Sdnž ſo bliže i nimi ſabęraſch, namaſaſch, ſo hižo w Augustinowym cžaſu podobne ſamowóľne wuſkadowanja ewangelija ſo roſſchęriachu, ſaſkež dženſniſchi džen je pola ſektow namaſaſch. A ſo ſu tajke ſektiraſke męſlicžki hiſcže ſtarſche, hacž i Augustinoweho cžaſa, to tón wě, kiž Nowj Saſon, woſebje Pawołowe liſtn, ſwěru cžiťa. Mjes tymi, i kotrymž mějeſche ſo Augustinus bęđžicž, bęchu tať mjeno- wani Donatiſtojo, Arianſn, Polagianſn, Semipelagianſn a cži hižo naſpomnjeni Manichaeoj, wo kotrymž w 35. cžiſle nęſchto napſchamj.

Wobhladajmj ſebi tute wotſchcžępjeńki abo haereſije tróžku bliže.

Donatiſtojo naſtachu we wadženžn, kotraž ſo 311 w aſri- ſanſkej žyrťwi naſſtara pſchi wólbje biſkopa Caeciliana we měſcže Karthago. Tutu wóľbu mějeſche tón džel kſheſčžijanow ſa njeprawu a ju njepſchipoſnawaſche, kotrychž móžemj ſaho- rjenžow — Schwarmgeiſter — tamneho cžaſa mjenowacž. Róžđn cžaſ tajkeho duchowneho nowonaroda, ſaž to pſchede- wſchēm kſheſčžijanſka wěra bę, wupłodži ſahorjenje, kotrež ſo pola toho abo tamneho na wopacžne pucže ſabłudži. Mn wę- mj tola, tať horzo je ſo Luther i tajkimi ſahorjenžami bę- džicž męť. Žnly tndžen je džen poſpochi pſchecžiwu nim přědo- wať. Woſebite ſnamjo tamnjch ſahorjenžow bę, ſo ſo i mar- traſtww cžiſchcžachu, ſo martraſtww pyťachu. Tuto hibanje pſchecžiwu nowemu karthagiſkem biſkopej ſtejeſche woſebje pod wjedniſtwom biſkopa w Caſaenigrae w Numidiſkej, kotrň Donatus reſaſche, a druheho wjedniſka, kotrň bu poſdžſcho

biskop w Karthagu a tohorunja Donatus rekajše. Po poruč-
nošči težora Konstantina meješke romski biskop tutu afri-
kanstu wadzenju rosrišacj. Wón jo sa biskopa Caeciliana
wupraji, tohorunja tež zyrkwinski konzil. Tola Donatistojo
wostachu pichi kwojich wobštoržbach pšhecziwo njemu. 316
jednaške težor kam i wjednikami partajow a rosšudži jo
tohorunja sa Caeciliana. Jako jo Donatistojo tež jeho ros-
šudej njepodwolichu, da wón jim jich Bože domy samknyč
a pošla jich biskopow do wuhnanstwa; tola 321 šbėhny težor
sažo tute šakonje pšhecziwo Donatistam; wuśnam Donatistom
bė jich kruty nahlad wo kšhešcijanškim waśchnju, wo kšhe-
sczijanškich pocžinkach, wo wožadnym porjedže. S tutoho štej-
nišcža bėchu woni tež pšhecziwo Caecilianej šakrocžili. Re-
žor Constans pať sažo wótrje i nimi šakhadžeške a šbudži
i tym wšhelake njelube a štraščne šjewjenja w Afrizy. Dona-
tistojo jo tam mjenujzj šjednocžichu i wokołocžahazymi
ašketami abo putnikowarjemi, kotřiž kšhešcijanow namoť-
wjadu, pšhecziwo njedobrym mozam wojowacj a njeměr do
krajja pšhinješechu. To bu nětko hórje. Tuž bė štat šnowa
nujowanj, šakrocžicj. Tola poraženi woni njebuchu; to haťle
jo Augustinej poradzi. Tutón jich pšhewiny se kwojimi špi-
šami a i wulkej disputaziju, kotraž jo w měšcze Karthago
wotmě a šti dny traješke. Po tutej wupraji težorški kommišar,
jo jo Donatistojo pšhewinjeni. To bė w lėcže 411. Tola dnr-
bješke jo štat hišcže wšhelako i nimi šabėracj. Tuta šekta
jo tež tohodla hišcže njeshubi, ale wosta, doniž njebu hro-
madže i katoliškej afrikanškej zyrkwju pšhes Bandalow a
Arabow šnicžena.

Tuto dołholėtne a wótre wojowanie katoliškeje zyrkwje
i Donatistami je to prėnje wulke wojowanie wulkeje zyrkwje
se šeparatistami, i wotšicžėpjenkami. Pšhi nim jo mjes dru-
him rosriša to prašhenje, hač ma wufonjenje šakramenta
płacžiwosč, byrniež by doštojnošc měšdnika njedokahala a
dwėlomna byla. To wotmołwienie bė a je: Šaj. Wufonjenje
kwojateho šakramenta ma tež tehdy kwoju poľnu płacžiwosč,
sa toho, kotryž kwojatj šakrament wužiwa.

Dalše mjenowane wojowanie Augustina bė to i Arian-
škimi. Arianška šwada bė to prėnje dołholėtne a rosšudne
wojowanie, kotrež w štarej zyrkwj wojowachu wo wučžby
zyrkwe, a to wo šakladne wučžby, wo tym, šhtož zyrkej wučži
wo Boj, wo Bohu Wótzu a Bohu Šsynu. Wudyrjenje tu-
loho rosšudneho wojowanja je 313 šawinowať presbyter abo
wožadny šaršchi Arius w egiptowski měšcze Alexandria.
Wón wučžeške wo Božim Šsynu hinať hač jeho biskop
Aleksander; Arius mēnješke, jo njeje Ješuž Khrystuž Wótzei
runy, ale jemu jenož podobny, jo je wot njeho štworjennj,
jo je takrež Bože štworjenje, kotrež je bycže mjes Bohom a
čłowještwom. Jemu napšhecziwo štupi wošebje tón toho-
runja pšhes tuto wojowanie šnatj Athanasius. S zyrwym wo-
jowanjom mēješke jo tež šławna a tež hewať šnata zyrkwina
šhromadžina w měšcze Nicaea w lėcže 325 pod težorom Kon-
stantinom šabėracj. Arianšy buchjo sa pšhewinjennjch wupra-
jeni, tola jo woni njepoddachu, tež niž, jako 336 Arius
šemrė. W ranškej zyrkwj knježeške bóle jich mňšl, we wječor-
nej tamna. S toho nastachu wulke njedostatki. Šynodny jo
w ranškej a wječornej zyrkwj powoľachu a jena tu druhu
šacžikny, šakla, kaž wošebje 343 šynodže w městomaj Sardica
a Philippopolis. Arianšy škóncžnje do wšhelakich wotdžėle-
njow rospadžechu, kotrež jo mjes šobu wadžachu. Džel i nich
jo bóle i wječornej zyrkwj a jeje w Nicaea wobkrucžennym
wučžbam kšileške. Škóncžnje bu dobwwanje wječorneje
zyrkwe a jeje wučžby na konzilu w Konstantinoplu 381

wěšcžene. Tola wobštale jo Arianške wučžby hišcže doľho.
Augustin je jo i nimi bėdžicj mēš. Něšto wošebite je, jo jo
wšhelake germanške a hewať europiske ludny hišcže lėštotki
doľho arianške wučžby šakhowake. To bė wšhjudžom tam tak,
hđžež bėchu ludny ewangelijon wot ranškej kšhešcijanškeje
zyrkwe doštale. (Wokrəcəwanje šcžėhuje.)

Zyrkej a štat.

S Pruskeje. Wšhelake nowiny rosprawjadu wo tym,
jo je wučžinjenje mjes pruskim štatom a ewangelškej zyrkwju
hotowe a jo je jenož hišcže trjeba, jo podpikacj. Tomu pať
tak njeje. Je hišcže wažnyh prašhenjow, wo kotryhž jo
njejku hišcže dojednali. So to njejku, njeje wina ewangel-
škeje zyrkwje. Šsnadž dnrbyachu wopacžne powješcže tež ně-
kať sa wóľbnu propagandu šklužicj.

Rhina. So Rhina pod dołholėtnym šnutsčownym wo-
jowanjom čerpi a tež pod wliwom šowjetruskich mňšlow, wo
tym šmny čašcžišcho šklyšeli a čitali. Pšhi wšhēm tym pať
njeje tam džėlo kšhešcijanškeho mišionstwa šaktať, hač ru-
nje tež powješcže pšhišhadžachu, kotrež wo tym powjedacj wje-
džachu. W Rhinje je na 263 mišionškich štazijow. S tutych
je hač šem 197 štazijow šwoje rosprawy wo šandženolėt-
nym džėle šapóšlako. S tutych šhonimj, jo bu jich 3571 we
šandžennym lėcže wuščcžennjch, hačžrunje mējachu kšhešcžije-
njo pod pšhešcžėhanjom čerpicj.

Wšhelake i bliska a daloka.

Porjedžėnki. S 36. čžikla mamj tu wšhelake šmpleńki
porjedžicj. Štr. 142, 2: Šačž runje njebė 374 hišcže w u-
č i š c ž e n y, bu tola sa biskopa wuśwolennj — mjenujzj Am-
brosius. — Štr. 143, 1: Nēmiske pšhišłowo ma pšhełožene re-
šacj: Wucžėriš-li wėru i durjemi won, pšhileše pšhiwėra je
w o k n o m nuts. — Štr. 144, 1: W Rhinje njejku kšhešcži-
janške „tekšty“, ale kšhešcžijanške „zyrkwe“ do šjawneho kon-
šlikta i wniščnošcju pšhišhke, doľel tuta na tym wobšejji, jo
mēcž po nowym wuśašu, kotryž šadžėwa, jo maja mišionške
šjednocžėštwa w šhulach nabožne roswučžowanie.

Do žnjownjch džaknyh šwjedženjow pšhišhadžėja šrudne,
štyšne powješcže wot ranja a wot wječžora. Wšchoriška šni-
čžichu w Amerizy daloke krajiny a jich pľodny a domy a štatoki
a wšy a mēšta a morichu a šranichu tňžazny čłowjekow. We
Indiškej rubi wulka woda 100 000 čłowjekam bydlenje a
pšhebnyť a pšhinješny šapuščenje a šnicženje na hona, wšy a
mēšta. A my tu? A naške hona? A naške domy a štatoki?
Njeje to tu domach a tam wontach w dalokošcži lutnyh pšhi-
čžinow, jo džakowacj, jo džakowacj i wutrobu, i ertom, i ru-
tu? Džakujemy my jo to tak?

Do Augsburga pšheprošhuje šjednocžėštwa „Lutheri-
šches Einigungswerk“ na šwój šłowny šjėšd a na šwoje šwja-
točžne šobušwječjenje Augšburgškeho wėruwuśnacža. Nje-
dželu 21. šeptembra jo tute šwjatocžnošcže šapocžnu i Božimi
šklužbami a 25. šeptembra wječžor jo škóncža i Božej šklužbu
wobšamňjenja. Podpikal je tuto pšheprošhenje našč šakški
krajny biskop D. Šhmels, kiž je prešidenta šjednocžėštwa.
Mjes druhimi dalšchimi podpikžmami namakašch ewangelškich
biskopow Šchwediškeje, Šiniškeje, Šanoverškeje a prošekorow
a druhich je wšhelakich krajow. Šdnž je tuto jubilejne lėto
lėto wšhėch ewangelškich, je wono wošebje tola lėto Luther-
škich. A tohodla bjes džiwu, jo tuto šjednocžėštwa, kotrež
dže wšhėch Lutherškich šjednocžicj, tež wošebje hišcže tam we
hištoriskim Augšburgu šwjecžji tutón jubilej, pšhepołožiwšchi
šwój šłowny šjėšd do tuteho mēšta.